

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

לפני:

כב' השופטת מירי שי
נציגת ציבור (עובדים) גב' רימה זטקובצקי
נציג ציבור (מעסיקים) מר גרשון קציר

התובע

אילן פפו

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ: עו"ד יפעת קונה

פסק דין

1. עניינו של ההליך שלפנינו הוא בחוב של מר אילן פפו (להלן: **התובע**) למוסד לביטוח לאומי (להלן: **הנתבע** או **המוסד**) בגין אי תשלום דמי ביטוח.

הרקע העובדתי

2. התובע, יליד 7.3.1958, זכאי לקצבת אזרח ותיק החל מיום 1.3.25. בנוסף, התובע זכאי לקצבת השלמת הכנסה החל מחודש מרץ 2025, ובסה"כ התובע זכאי לגמלה חודשית בסך 4,153 ש"ח (זאת ללא קיזוז חובותיו) (נתונים בדבר תשלום הבטחת הכנסה – מוצג נ/4).

3. לתובע נוצר חוב לטובת הנתבע בגין אי תשלום דמי ביטוח עבור התקופה מחודש אפריל 1996 ועד ינואר 2010 בסכום כולל של 11,459 ש"ח, כולל קנסות והצמדה (מסמך פירוט החוב צורף לכתב ההגנה). באותה תקופה מעמדו של התובע לצורך תשלום דמי הביטוח היה "לא עובד", והוא לא שילם דמי ביטוח עבור עצמו.

4. בהתאם להוראת סעיף 363 א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן: **החוק**), התיישן חוב התובע עבור התקופה מחודש אפריל 1996 ועד ספטמבר 1998, בסכום כולל של 2,391 ש"ח.

5. ביום 24.3.25 וביום 23.4.25 קיזז הנתבע מקצבת האזרח הוותיק לה זכאי התובע, סכום של 479 ש"ח מתוך החוב, לפי הוראת סעיף 315 לחוק.

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

6. הנתבע ביטל מיוזמתו את הקנסות וההצמדה שהוטלו על חובו של התובע בסכום של 6,778 ש"ח.

7. לתובע נותר חוב לנתבע בסכום של 1,784 ש"ח (מכתב הפחתת קנסות צורף לכתב ההגנה). החוב בגין אי תשלום דמי ביטוח הוא עבור החודשים אוקטובר עד דצמבר 1998, ינואר עד דצמבר 1999, ינואר עד מאי 2000, דצמבר 2009 וינואר 2010.

8. בגין חוב זה ערך הנתבע לתובע הסדר תשלומים באמצעות קיזוז מקצבת האזרח הוותיק. במסגרת הסדר זה נדרש התובע לשלם 17 תשלומים חודשיים בסך 105 ש"ח לחודש (ללא ריבית) מחודש מאי 2025 ועד אוקטובר 2026 (הסדר התשלומים צורף לכתב ההגנה). נכון למועד מתן פסק הדין, מרבית התשלומים קוזזו, ויתרת חובו של התובע עומדת על סכום של 420 ש"ח.

ההליך בבית הדין

9. בהליך זה התקיימו שלושה דיונים. לדיון המוקדם ביום 8.6.25 התייצב התובע באיחור משמעותי אשר לא אפשר לקיים דיון לגופה של התביעה כמתוכנן. ביום 16.11.25 התקיים הדיון המוקדם, במהלכו הודיע התובע כי הוא מתנגד להסדר התשלומים של הנתבע. ביום 12.7.26 התקיים דיון הוכחות לפני מותב בית הדין. התובע, אשר בחר לטעון לעצמו ללא ייצוג משפטי, הגיש לקראת דיון ההוכחות תמצית טענות בכתב חלף תצהיר עדות ראשית (זאת על פי החלטה מיום 16.11.25).

טענות הצדדים

10. התובע טוען כי הוא סובל מעוני ומחסור ואין ביכולתו לשלם את החוב. לטענתו, אין זה מוסרי לחייבו לשלם את החוב, בין השאר משום שהדבר יפגע ביכולתו לקיום מינימלי. עוד התובע טוען, כי החוב כולו התיישן. לטענתו, הנתבע לא ביצע כל הליכי גבייה אקטיביים בתקופה שמחודש 11/06. לפי הטענה, בחודשים 08/09 עד 02/12, 03/13 עד 04/16, 06/16 עד 05/21 לא נשלחו לתובע מכתבי דרישה בקשר לחוב, ולא נשלחו מכתבי התראה בחודשים 02/06 עד 02/25. התובע טוען, כי פער הזמנים הגדול בין התקופות מלמד על התיישנות החוב.

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

11. הנתבע טוען מנגד, כי הוא רשאי לדרוש חובות שנוצרו לפני שנת 2008 אם החובות נוגעים לתקופה שמיום 1.1.99 ועד 31.12.07, ואם שלח דרישת חוב בדואר ונקט בהליכי גבייה לפי פקודת המיסים (גביה) או ביצע קיזוז עד ליום 30.6.16. זאת בהתאם להוראות המעבר לתיקון מס' 159 לחוק. הנתבע מוסיף וטוען, כי לאורך השנים שלח לתובע הודעות בנוגע לחובו ונקט בהליכי גבייה שכללו עיקולים (הודעות והתראות ששלח הנתבע לתובע – מוצגים נ/1, נ/2; פירוט עיקולים - מוצג נ/3). הנתבע הסביר כי בתקופות מסוימות לא התבצעו עיקולים לחשבון התובע ולא נשלחו לו הודעות בדבר החוב מכיוון שקיבל בתקופות אלו קצבת הבטחת הכנסה. לפי טענת הנתבע, בהתאם לתקנה 2(א)(2) לתקנות הביטוח הלאומי (גביית דמי ביטוח), התשי"ד-1954, חוב התובע הנוגע לחודשים אוקטובר עד דצמבר 1998 נוצר בחודש מרץ 1999, ולכן לא התיישן. כמו כן, חוב התובע בגין החודשים אוקטובר 1998 עד ינואר 2010 נוצר כדין ולא התיישן.

דיון והכרעה

12. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים בכתב ובעל פה, ונתנו דעתנו לכל הראיות שהוצגו לפנינו, באנו לכלל מסקנה כי הדין התביעה להידחות.

13. אין מחלוקת בין הצדדים, כי התובע לא שילם את דמי הביטוח בתקופה הרלוונטית וכי ידע על קיומו של החוב. מכאן, שהתובע אינו חולק על עצם קיומו של החוב. טענתו המרכזית של התובע היא שהחוב התיישן, ולחילופין שלא מוסרי לגבות אותו.

14. טענת התובע שיש לבטל את החוב משיקולי צדק ומוסר – דינה להידחות. אין מקור נורמטיבי אשר מצביע על הצדק והמוסר כעילה לביטול חוב אשר חב בו התובע על פי החוק. כפי שתיארנו לעיל, הנתבע התחשב במצבו הכלכלי של התובע, ביטל קנסות והצמדות וערך עבורו הסדר תשלומים. במסגרת הסדר זה יכול היה התובע לשלם את סכום הקרן של החוב בתשלומים אשר קוזזו מהקצבאות שהוא מקבל כעת (קצבת הבטחת הכנסה וקצבת אזרח ותיק). זאת מבלי שתיפגע זכותו להכנסה מינימלית שתאפשר לו קיום בכבוד. היבט נוסף בו

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

גילה הנתבע התחשבות בתובע הוא אי הטלת עיקולים על חשבון הבנק של התובע בתקופה בה שולמה לו קצבת הבטחת הכנסה.

15. לטעמנו, התנהלות זו של הנתבע מהווה איזון ראוי בין חובתו של התובע לשלם את חוב דמי ביטוח ובין הרצון להתחשב במצבו הכלכלי והאישי. נדגיש בהקשר זה, כי תכליתה של החובה לשלם דמי ביטוח היא, בין היתר, מימון תשלום קצבאות עבור מי שידם אינה משגת. על כן, אין לראות בחיוב בתשלומים אלו כפגיעה במעוטי יכולת. למעשה, ההפך הוא הנכון.

16. גם טענת התובע להתיישנות החוב דינה להידחות. הלכה היא כי חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 אינו חל בתביעות המוסד לביטוח לאומי לתשלום דמי ביטוח או להחזר גמלה ששולמה ביתר. בעב"ל (ארצי) 1844-09-10 **המוסד לביטוח לאומי - לבנה חג'ג'** (1.4.2015) (להלן: **עניין חג'ג'**) דן בית הדין הארצי בפירוט בסוגיה זו, וקבע כך:

"מראשית ימיו של בית הדין ועד היום ההלכה הפסוקה על ידו היתה שחוק ההתיישנות איננו חל לגבי חוב דמי ביטוח לאומי שהמבוטח חב למוסד (ראה למשל הנפסק בדיון מס' לה 0-22 המוסד לביטוח לאומי - דבורה כרמלי, פ"ד ו(1) 371; להלן - הלכת כרמלי) לאמור: 'חוק ההתיישנות, תש"י-1958 (להלן - חוק ההתיישנות) כלל אינו חל על תביעות של המוסד לביטוח לאומי לתשלום דמי ביטוח, וכי דיני ויתור על חוב ודיני מחילת חוב אינם חלים'. כעבור 25 שנה בהלכת מוסקוביץ (עב"ל (ארצי) 90/09 שלומית מוסקוביץ - המוסד לביטוח לאומי (27.1.10); להלן - הלכת מוסקוביץ) הובהר שוב הדבר, כי 'נפסקה הלכה בבית דין זה כי הוראות חוק ההתיישנות אינן רלבנטיות לחובות בדמי ביטוח משאין מדובר ביחסים חוזיים אלא בחיובים שמקורם בהוראת חוק הביטוח הלאומי הנמנה על מערך דיני ביטחון סוציאלי".

17. בתיקון מס' 159 לחוק, אשר התקבל בכנסת ביום 28.7.14 ונכנס לתוקפו ביום 1.1.15, התווסף סעיף 363 לחוק. סעיף 363א לחוק קובע כללים בנוגע לתקופה בגינה רשאי המוסד לדרוש חוב דמי ביטוח. סעיף 363א(א) לחוק קובע בזו הלשון:

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

1
2 **”(א) בתוך שבע שנים, לכל היותר, מהמועד לתשלום דמי ביטוח**
3 **כהגדרתם בסעיף 364(ב), ישלח המוסד לחייב בתשלום דרישה**
4 **לתשלום חוב באמצעות הדואר; לא נשלחה דרישה לתשלום**
5 **החוב בתקופה כאמור, ואם נשלחה – לא ננקטו הליכי גבייה לפי**
6 **פקודת המסים (גבייה), או לא בוצע קיזוז בתוך שבע שנים**
7 **ממועד הדרישה, לא ייגבו דמי הביטוח וכל חוב הנצמח מהם**
8 **מהחייב בתשלום, לרבות בדרך של קיזוז, ואי-תשלום לא**
9 **יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל דין אחר.”**

10
11 במסגרת התיקון לחוק נקבעו הוראות תחילה לגבי חובות שקדמו ליום
12 1.1.2008, כדלקמן:

13
14 **”(ב) לענין תשלום דמי ביטוח שביום התחילה חלפו שבע שנים וטרם**
15 **חלפו שש עשרה שנה מהמועד לתשלום או מהמועדים**
16 **החלופיים לתשלום, לפי העניין, המוסד ישלח לחייב**
17 **בתשלום, עד יום כ”ד בסיוון התשע”ו (30 ביוני 2016), דרישה**
18 **לתשלום חוב באמצעות הדואר; לא נשלחה דרישה לתשלום**
19 **החוב, לא ננקטו הליכי גבייה לפי פקודת המסים (גבייה) או לא**
20 **בוצע קיזוז עד המועד האמור, לא ייגבו דמי הביטוח וכל חוב**
21 **הנצמח מהם מהחייב בתשלום, לרבות בדרך של קיזוז, ואי-**
22 **תשלום לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל**
23 **דין אחר.**

24
25 **(ג) דמי ביטוח וכל חוב הנצמח מהם, שהמועד לתשלום או**
26 **המועדים החלופיים לתשלום, לפי העניין, קדמו ליום י”ג**
27 **בטבת התשנ”ט (1 בינואר 1999) ועד יום פרסומו של חוק זה לא**
28 **ננקטו הליכים לגבייתם לפי פקודת המסים (גבייה) או לא בוצע**
29 **קיזוז, לא ייגבו, לרבות בדרך של קיזוז, ואי תשלום לא יפגע**
30 **בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל דין אחר.”**

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

18. בעניין חג'ג' דן בית הדין הארצי לעבודה בהרחבה בכללים הנוגעים לחובות אשר

קדמו ליום 1.1.15. יפים לעניינו הדברים הבאים שנקבעו בעניין חג'ג':

21. תחולתו של תיקון 159 היא אכן מיום 1.1.2015, אולם נקבעו בחוק הוראות מפורשות בעניין חובות דמי ביטוח שקדמו ליום 1.1.2015, כמפורט להלן:

21.1. החוק חל על דמי ביטוח שמועד תשלומם או המועד החלופי לתשלומם הוא מיום 1.1.2015 ואילך, וכן על דמי ביטוח שביום 1.1.2015 טרם חלפו שבע שנים מהמועד לתשלומם או מהמועד החלופי לתשלומם.

21.2. בכל הנוגע לדמי ביטוח שביום התחילה, 1.1.2015, חלפו שבע שנים וטרם חלפו שש עשרה שנים מהמועד לתשלומם או מהמועד החלופי לתשלומם נקבע כי המוסד ישלח לחייב בתשלומם דרישה לתשלום חוב עד יום 30.6.2016. ככל שלא נשלחה דרישה לתשלום חוב, לא ננקטו הליכי גבייה לפי פקודת המסים (גבייה) או לא בוצע קיזוז עד יום 30.6.2016, לא ייגבו דמי הביטוח או כל חוב הנצמח מהם מהחייב בתשלומם, לרבות בדרך של קיזוז, ואי תשלומם לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה על אף הוראות כל דין אחר.

21.3. דמי ביטוח וכל חוב הנצמח מהם שהמועד לתשלומם או המועד החלופי לתשלומם קדם ליום 1.1.1999 ועד יום פרסומו של החוק (6.8.2014) לא ננקטו הליכים לגבייתם לפי פקודת המסים (גבייה) או לא בוצע קיזוז, לא ייגבו לרבות בדרך של קיזוז, ואי תשלומם לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל דין אחר.

22. כעולה מהאמור לעיל, תיקון 159 לחוק הסדיר באופן מקיף וכולל את סוגיית התיישנות חובות דמי ביטוח, לרבות חובות דמי ביטוח מהעבר. בכל הנוגע לחובות שמועד תשלומם קודם ליום 1.1.1999 – נקבע כי ככל שהמוסד לא נקט עד למועד פרסום החוק פעולה לגבייתם, המוסד לא יוכל לנקוט פעולה כלשהי לגבייתם; ככל שמדובר על חובות שהמועד לתשלומם הוא לאחר יום 1.1.1999 ולפני יום 1.1.2008 נקבע כי המוסד

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

יוכל לנקוט פעולה לגבייתם עד יום 30.6.2016. אציין, כי בהצעת החוק
נקבע כי החוק יחול רק על תשלום דמי ביטוח שביום תחילת החוק טרם
חלפו שבע שנים מהמועד לתשלומם, כך שחובות דמי ביטוח מהעבר
הקודמים למועד זה הוצאו מתחולתו. אולם, עניין תחולת התיקון על
חובות העבר הועלה בדיון בוועדת העבודה והרווחה והבריאות של
הכנסת בעת הכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית (פרוטוקול הדיון
מיום 9.6.2014), וסוכם כי העניין ייבדק על ידי המוסד לביטוח לאומי.
בסופו של יום, בנוסח הסופי של החוק, הוחל תיקון 159 גם על כל חובות
דמי ביטוח בעבר, שטרם ננקט הליך כלשהו לגבייתם עד לפרסום החוק,
כמפורט לעיל" (ההדגשות במקור – מ"ש).

19. אשר על כן, תיקון מס' 159 לחוק לא יחול על חובות עבר אשר המוסד נקט
בעניינם פעולות גבייה עד מועד פרסום החוק. מהראיות אשר הוצגו בפנינו עולה
כי הנתבע פעל לגבייתם של חובות התובע. הנתבע שלח לתובע מכתבי דרישה
ומכתבי התראה לאורך השנים וכן הטיל עיקולים על חשבונות הבנק של התובע
ושלח מכתבים המתריעים על עיקולים אלו. כל המכתבים האלה נשלחו לתובע
כבר מיום 11.11.98 ובאופן קבוע ורציף מידי מספר חודשים עד לשנת 2001; שוב
משנת 2005 ועד לשנת 2009, ופעמים רבות לאורך השנים 2012, 2013, 2016,
2021, 2022, 2024 ו-2025 (מוצגים נ/1 ו-נ/2). כמו כן, הנתבע הטיל עיקולים על
חשבונות הבנק של התובע מספר פעמים, בתאריכים 5.11.06, 2.7.06, 2.5.06,
3.1.06, 23.9.99 (מוצג נ/3). כאמור, התובע לא הכחיש שקיבל את המכתבים
ושהיה מודע לקיומו של החוב, כפי שציין בדיון ביום 12.7.26.

20. התובע טוען, כי החל משנת 2006 הנתבע לא נקט ב"הליכי גבייה אקטיביים",
אלא שלח "מכתבי דרישה" בלבד. איננו מקבלים טענה זו. המכתבים אותם כינה
התובע "מכתבי דרישה" מהווים חלק מהליכי הגבייה. במכתבים אלו הביא
הנתבע לידיעתו של התובע את החוב שנוצר לו לטובת הנתבע, וידע אותו שעליו
להסדיר חוב זה.

21. לפיכך, הוכח לפנינו שהנתבע נקט הליכי גבייה עד מועד פרסום תיקון מס' 159
לחוק. מכאן נובעת המסקנה כי חוב זה לא התיישן.

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

22. בהתאם להלכה הפסוקה, גם במקרה שבו אין תחולה לדיני ההתיישנות, יש לבדוק אם בנסיבות העניין חל שיהוי מנהלי. בעניין חג'ג' נקבע כך:

"כללו של דבר: דיני ההתיישנות האזרחית אינם חלים על גביית חובות דמי ביטוח וגביית תשלומים ביתר ששילם המוסד לביטוח לאומי. אולם, חלוף הזמן עשוי לאפשר למבוטח לטעון כי אין לאפשר למוסד לביטוח לאומי לנקוט הליך של גבייה, בין גבייה אקטיבית ובין גבייה פאסיבית באמצעות קיזוז מגמלאות, בשל שיהוי מינהלי. את טענת השיהוי המינהלי יש לבחון בכל מקרה לגופו, על פי מכלול נסיבותיו, ותוך עריכת איזון בין האינטרסים של המבוטח לבין האינטרסים של הציבור".

23. בעניינו של התובע לא חל כל שיהוי מנהלי. כאמור, הוכח כי הנתבע נקט הליכי גבייה באופן קבוע לאורך שנים רבות במסגרת התקופה הרלוונטית. זאת באמצעות משלוח עשרות מכתבים לתובע בהם נדרש לשלם את החוב, וכן באמצעות הטלת עיקולים על חשבונותיו. למרות כל פעולותיו של הנתבע, ועל אף שהתובע היה מודע לחוב, לא נקט התובע כל פעולה על מנת להסדירו. התובע אף לא פנה לנתבע בבקשה לביטול החוב ולא הציג בפניו כל טענה הנוגעת לחוב.

24. בנסיבות אלה, אנו סבורים כי קיים אינטרס ציבורי מובהק לגבות מהתובע את חובו. זאת מהטעם שכספי דמי הביטוח נדרשים לקופה הציבורית לצורך מימוש תכלית החוק. מבלי שייגבו דמי הביטוח מכלל המבוטחים, בלתי אפשרי יהיה להגשים את תכלית החוק ולהבטיח למבוטחים את זכויותיהם.

25. 26. טרם סיום נציין, כי מצאנו את התנהלותו של התובע מעוררת קושי. בית הדין המליץ לתובע לפנות לקבלת ייצוג משפטי מטעם הלשכה לסיוע משפטי, שכן התביעה נשענת על טיעונים משפטיים שמוטב שייטענו מפי אדם שיש לו השכלה משפטית. גם לאחר שבית הדין שיקף לתובע את המצב המשפטי, כעולה מהחוק וההלכה הפסוקה, עמד התובע על דרישתו להכרעה שיפוטית. בהתחשב בסכום התביעה, העומד על 420 ש"ח, אנו סבורים כי התנהלותו של התובע יוצרת עומס

בית הדין האזורי לעבודה חיפה

ב"ל 80186-03-25

20 יולי 2026

מיותר על המערכת המשפטית הנדרשת לדון בהליך סרק על חשבונם של בעלי
דין אחרים הממתינים ליומם (להשוואה ראו: ע"ר (ארצי) 51710-03-25 **דניאל**
צבר - הסתדרות המורים בישראל (11.8.25)).

סוף דבר

26. לאור כל האמור לעיל, לא נפל פגם בהחלטת הנתבע לשלם לתובע קצבת אזור
ותיק וקצבת השלמת הכנסה מחודש מרץ 2025, תוך קיזוז חוב דמי הביטוח
עבור התקופה מחודש אוקטובר 1999 ועד ינואר 2010. הנתבע פעל כדין עת קיזז
את יתרת חובו של התובע במסגרת הסדר התשלומים.

27. על כן, התביעה נדחית. אין צו להוצאות.

לצדדים מוקנית, בתוך 30 ימים מעת שיומצא להם פסק דין זה, זכות לערער עליו בפני
בית הדין הארצי לעבודה בירושלים.

ניתן היום, ו' אב תשפ"ו, (20 יולי 2026), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

גרשון קציר,
נציג מעסיקים

מירי שי,
שופטת

רימה זסקובצקי,
נציגת עובדים